

Uigennemtænkt udspil om universiteter

Børsen den 6 oktober 2022

Regeringen har som optakt til valgudskrivelsen foreslået, at man skærer et år af en række samfundsfaglige uddannelser på universiteterne. Idéen er et yderligere skridt i forhold til tiltag, der skal få flere unge hurtigt ud på arbejdsmarkedet.

Kan man skære et år af uddannelserne, får man et års ekstra skattebetaling ud af dem. Udspillet er dog på flere måder uigennemtænkt og udtryk for regeringens mistillid til uddannelse.

For det første er der stor forskel på markedsværdien af forskellige uddannelser.

Beregninger fra Udvalget om Bedre Universitetsuddannelser viser således, at det "samfundsøkonomiske merafkast", det vil sige den ekstra indkomst, man får minus samfundets omkostninger forbundet med uddannelsen, er ca. 4 mio. kr., i forhold til hvis man havde taget en erhvervsfaglig uddannelse.

Økonomer, jurister og statskundskabere skaber dermed i gennemsnit næsten lige så meget merværdi for samfundet som sundhedsvidenskabelige kandidater - læger, tandlæger og jordemødre. For cand. merc.-uddannede, som dem jeg uddanner til hverdag, er der tale om en gennemsnitlig startløn på 38.000 kr., og 56.500 kr. efter ti år.

Med andre ord skaber vores nyuddannede kandidater 38.000 kroners værdi for virksomhederne det allerførste år, de er ansat, og kun få forbliver arbejdsløse. For nogle få år siden pegede Djøf på, at denne startløn er 32 pct. højere end startlønnen for bachelorer, det vil sige dem, der nøjedes med tre års uddannelse.

Forskellen på kandidaters og bachelorers løn steg endda til det tredobbelte i løbet af seks år. Spørgsmålet er derfor, hvordan regeringen kan tro, at et års kortere universitetsuddannelse kan give samfundsøkonomisk mening, når to år mindre koster kandidaterne ca. 9000 kr. om måneden det første år? Vil man af en eller anden grund have flere folk ud, må man spørge, hvad der er værst: at folk studerer et år ekstra, eller at de aldrig kommer til at bruge deres studie på arbejdsmarkedet? Spørger man om det, er det klart, at der findes problemer et helt andet sted. Udvalget om Bedre Universitetsuddannelser fandt, at samfundets merafkast faktisk er negativt for den typiske humaniorauddannelse.

Det skyldes ikke, at der ikke er mange dygtige historikere eller tysklærere i gymnasiet, men at alt for mange humaniorauddannede aldrig får job, der matcher deres uddannelse. Vil man have flere produktive unge i arbejdsstyrken, må man se på, hvor mange der skal læse humaniora i stedet for at ofre et år.

Svaret på udfordringerne ift. de videregående uddannelser i Danmark er ikke at skære et år væk og sænke kvaliteten. Det svarer til at tro, at en virksomhed kan blive mere profitabel ved at stoppe en række åbenlyst profitable investeringer. Begavet uddannelsespolitik må i stedet se på, hvad man kan gøre ved fordelingen af uddannelser.

Christian Bjørnskov